

Varkenshouderij heeft te kort aan goed personeel

De varkenshouderij heeft een groot tekort aan deskundige mensen. Dat geldt niet alleen voor de primaire bedrijven, maar ook voor de adviesorganisaties. De opleiding van varkenshouderijadviseurs en bedrijfsmedewerkers schiet tekort. Een nieuwe opleiding moet het tij keren. Daarin wordt een bijdrage van ervaren adviseurs gevraagd.

ing. Geesje Rotgers

De huidige situatie is zorgelijk, volgens Adriaan Vernooij van de Animal Sciences Group. Vernooij is leider van het Rigo-project Versterking varkenshouderijonderwijs, waarin zeven AOC's samenwerken. "Jaarlijks heeft de varkenshouderij zo'n 500 tot 600 nieuwe medewerkers nodig", schat hij. "Wij maakten deze schatting op basis van het aantal vacatures bij de Agrarische Bedrijfsverzorging, de grootste werkgever in varkenshoudend Nederland, en de jaarlijkse uitstroom van medewerkers en bedrijfsopvolgers." De instroom van nieuwe goed opgeleide medewerkers is daarentegen uiterst gering: slechts 50 in varkens gespeciali-

seerde mensen levert het agrarische onderwijs jaarlijks af. Dat zijn er veel te weinig. Ook varkenshouder en LTO-bestuurder Eric Douma constateert een groot tekort aan goed opgeleide medewerkers. "De huidige situatie is dat ondernemers een havo-kandidaat in dienst nemen, en deze vervolgens zelf opleiden. Dit is natuurlijk een gemiste kans voor het agrarische onderwijs." Volgens Douma zouden agrarische scholen hun studenten meer moeten stimuleren om te kiezen voor de varkenshouderij. "De varkenshouderij is een plezierige sector om in te werken. En bovendien heb je een honderd procent baangarantie." Volgens Douma is het de taak van de agrarische scholen om te zorgen voor meer gekwalificeerde medewerkers voor de primaire bedrijven en de adviesbedrijven.

Versterking onderwijs

Door de sterke afname van het aantal leerlingen per onderwijsinstelling en de sterke teruggang in het aantal varkensbedrijven, wordt het steeds moeilijker om het niveau van het varkenshouderijonderwijs op peil te houden. Door het geringe aantal studenten voor de varkenshouderijstudierichting, was het onderwijsaanbod erg versnipperd over een groot aantal locaties van de AOC's. Met name tijdens stages konden studenten praktijkervaring opdoen in deze bedrijfstak. Verder hebben varkenshouders kritiek op het onderwijs dat de AOC's bieden – het zou te weinig aansluiten op de actuele ontwikkelingen, zo blijkt uit een inventarisatie voor het Rigo-project.

BEKWAME MEDEWERKERS

Het jaarlijkse aantal studenten dat afstudeert in de varkenshouderij is nu zo'n 50. Dit zullen er tien keer zo veel moeten zijn om te kunnen voldoen aan de vraag van de arbeidsmarkt.

Foto: ASG

Om het varkenshouderijonderwijs te versterken hebben zeven AOC's in Oost- en Zuid-Nederland de handen ineengeslagen. Zij besloten samen de schouders eronder te zetten en een specifiek op varkens gericht onderwijsprogramma op te zetten. Voor de individuele scholen loont het niet om de paar leerlingen op te leiden, maar samen hebben zij wel genoeg leerlingen om een 'varkenshouderijklass' te vullen. Ook LTO en NVV werken mee aan het nieuwe onderwijsprogramma, evenals de Agrarische Bedrijfsverzorging. ASG ondersteunt het project. "Een dergelijke intensieve samenwerking tussen scholen was er tot dusver niet", vertelt Vernooij. Hij verwacht dat de kwaliteit van het varkenshouderijonderwijs met sprongen omhoog zal gaan. "Maar de uitstroom zal niet hard groeien", vreest hij. "Loopbaankeuzes worden nauwelijks door de school gestuurd, maar worden vooral beïnvloed door de sociale omgeving van de leer-

lingen zelf en het imago van de sector." Projectcoördinator Harry Hermans van het Citaverde college (voorheen AOC Limburg) is één van de trekkers van het nieuwe varkenshouderijonderwijs in Zuid-Nederland. Hermans is enthousiast over de eerste stappen die zijn gezet. Er is nu een speciale varkenshouderijopleiding die deels wordt ingevuld met medewerking van praktijkcentrum Sterksel en het bedrijfsleven. "Vorig jaar zijn wij begonnen. Wij hadden toen 25 studenten in de groep. Dit jaar draaien wij met 29 studenten." Van een toenemende belangstelling wil Hermans niet spreken – op basis van twee leerjaren kunnen nog geen conclusies worden getrokken. Wel is de kwaliteit van het onderwijs al sterk verbeterd. "De studenten en ondernemers zijn erg positief en enthousiast over het nieuwe curriculum", aldus Hermans. Het eerste doel van de AOC's is om een goed

VERNIEUWD ONDERWIJS

Door intensieve samenwerking tussen scholen en bedrijfsleven is er weer een kwalitatief goede opleiding in de varkenshouderij. De praktijk vormt een belangrijk onderdeel van de opleiding.

Foto: ASG

curriculum neer te zetten, ofwel een onderwijsprogramma van het gewenste niveau. Maar hoe zit het met het aantal studenten? Dat zou van 50 moeten groeien naar 500. Hermans: "Wij moeten eerst een kwaliteitsslag maken. Daar ligt nu onze prioriteit. Een volgende stap is om te kijken hoe we het aantal leerlingen kunnen verhogen. Daar hebben wij nog niet aan gewerkt."

Rol voor adviseurs

Is er een rol voor adviseurs weggelegd in het nieuwe onderwijs? "Jazeker", vindt LTO-varkenshouder Douma. "Adviseurs komen op veel bedrijven en horen welke kennis specifiek gevraagd wordt door de ondernemers en waar de tekorten zitten in de opleiding. Geef die informatie alsjeblieft door aan de opleidingsinstelling", pleit hij. "Nu mopperen wij wel tegen elkaar dat het beter moet, maar dit signaal komt niet terecht bij degene die er wat aan kan doen." Ook zouden adviseurs een rol kunnen spelen bij de vertaling van de theoretische kennis naar de praktijk. "Zij zouden stageplaatsen kunnen bieden en gastcolleges kunnen geven over echte praktijkonderwerpen." In de rol van docent ziet Douma de adviseurs liever niet. "De onderwijzer van de school is de docent en heeft daarvoor de benodigde competenties, de adviseur is daarvoor niet opgeleid."

Docent Harry Hermans ziet diezelfde rol voor de adviseurs. "Wij willen de kwaliteit van de praktijkmensen graag bij de opleiding betrekken. In het nieuwe curriculum hebben wij bijvoorbeeld veel ruimte gemaakt voor excursies naar bedrijven als de voerindustrie en slachterij."

Scholing door bedrijfsleven

Naast de AOC's is ook het agrarische bedrijfsleven in het kennisgat gesprongen. Via seminars, praatjes voor studiegroepen, nieuwsbrieven en cursussen wordt kennis aangeboden. ASG inventariseerde het aanbod op basis van een steekproef (zie tabel). Vernooij: "Uit onze inventarisatie blijkt dat het aanbod in hoofdzaak managementkennis en ondernemersvaardigheden betreft. Deze kennis is met name geschikt voor bedrijfsopvolgers. Waar een groot tekort aan is, is aan de praktische kennis van de varkenshouderij."

Uit inventariserend onderzoek blijkt dat het aanbod van scholing erg versnipperd is. "Dat is jammer. De adviesbedrijven zouden een grotere bijdrage kunnen leveren aan de bijscholing van varkenshouders, als zij hun aanbod afstemmen met de scholen. Wij kunnen er dan voor zorgen dat de bijscholing in het curriculum past", aldus Hermans. Volgens hem is de scholing van medewerkers in de varkenshouderijsector het meest gebaat bij één totaalplan, van zowel

Tabel 1

Bijdrage van het bedrijfsleven aan het varkenshouderijonderwijs.

Bedrijfstak (steekproefgrootte)	Soort scholing dat wordt aangeboden, speciaal voor varkenshouders (door aantal bedrijven binnen de steekproef)
Mengvoerbedrijven (10)	Studieavonden (7), seminars (2), cursus (2), studieclubs (2).
Accountants (10)	Bedrijfsdag (1), bijdrage aan studieclub (1), cursus (1), info-avond (1).
Consultancy bureaus (9)	Symposia (4), cursussen (4), lezingen (2), studieclubs (6), uitbrengen vakblad (1), publicaties in vakbladen (3).
Brancheverenigingen (5)	Cursussen (2), ledenbijeenkomsten (2), studieclubs (1), internetplatform (1), betrokken bij regulier onderwijs (3), themabijeenkomsten (1), kennisnetwerken (1), projecten (1).
Gezondheidszorg en fokkerij (4)	Thema-avond (2), symposium (1), studieclubs (3), cursussen (2), betrokken bij regulier onderwijs (1).
Financiers (3 banken)	Seminars (3), studiegroepen (2), open dag (1).
Dierenartsenpraktijken (4)	Seminars (2), studiegroepen (3).

opleidingsinstituten en bedrijfsleven. Hij ziet dan ook graag dat adviesbedrijven die cursussen aanbieden, deze afstemmen met een regionaal kennisteam.

Hoge verwachtingen

Zowel Vernooij als Douma als Hermans hebben hoge verwachtingen van de aanstaande nieuwe varkenshouderijmedewerker. Douma: "Wij maken een dijk van een opleiding, zodat de houderij de medewerkers krijgt die zij nodig heeft." Dat de opleiding een succes gaat worden, daar twijfelt Hermans niet aan. "De grote kracht ligt in het enthousiasme waarmee alle partijen hun medewerking verlenen."